

Bryssel, 28. toukokuuta 2025
(OR. en)

9072/25

LIMITE

SAN 238

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Asia: EU:n ennaltaehkäisevät toimet, mukaan lukien tupakoinnin ja alkoholin
kulutuksen vähentäminen
– *Keskustelu*

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä puheenjohtajavaltion ilmoitus, joka ohjaa TSTK-neuvoston (terveys) istunnossa 20. kesäkuuta 2025 käytävää keskustelua EU:n ennaltaehkäisevistä toimista, mukaan lukien tupakoinnin ja alkoholin kulutuksen vähentäminen.

Johdanto

TSTK-neuvoston istunnoissa sekä Puolan että aiempien puheenjohtajakausien aikana käydyt keskustelut osoittavat, että sairauksien ennaltaehkäisy ja terveyden edistämisen alalla on toteutettava yhä kiireellisempiä toimia. Elinajanodotteen kasvun näkyvä hidastuminen EU-maissa on voimakas merkki siitä, että on ryhdyttävä toimiin. Samalla vallitsee yhteisymmärrys siitä, että nykyiset investoinnit kansanterveyteen merkitsevät turvallisempaa tulevaisuutta ja vähentävät terveydenhuoltojärjestelmiin tulevaisuudessa väistämättä kohdistuvia paineita.

Tieteellinen näyttö viittaa yhä enenevässä määrin väestön terveyden merkittävään sosiaaliseen ja taloudelliseen arvoon. Terve väestö vahvistaa yksilöiden hyvinvointia, lisää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja työn taloudellista tehokkuutta sekä vähentää sairaiden hoitoon liittyviä sosiaalisia ja taloudellisia kustannuksia. Terveys ei merkitse pelkästään inhimillistä kustannusta, vaan sillä on myös mitattavissa oleva sosiaalinen ja taloudellinen arvo. Kaikki politiikat, joilla parannetaan väestön terveyttä pitkällä aikavälillä, ovat kustannustehokkaita.

On tarpeen lisätä järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti kansanterveysmenoja ja vahvistaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä. Tarvitsemme nopeita ja tehokkaita toimia terveyteen vaikuttavien kielteisten tekijöiden vaikutusten vähentämiseksi. Tähän olisi sisällyttävä sääntely- ja koulutustoimia sekä terveyden edistämiseen liittyviä tukitoimia ja sairauksien ennaltaehkäisyä. Meidän on reagoitava paljon nopeammin ja tehokkaammin ilmiöihin, jotka johtuvat terveyteen vaikuttavien kaupallisten tekijöiden vaikutuksesta ja joita teollisuuden mittavat investoinnit haitallisten tuotteiden markkinointiin edistävät.

On tarpeen kerätä ja arvioida tietoa kansanterveystoimien vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta. Tällaisen toiminnan on oltava tieteidenvälistä, ja siinä on mentävä perinteistä sosiaaliturvan, terveydenhuoltojärjestelmän, koulutuksen, ympäristönsuojelun sekä ilmastonmuutoksen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ehkäisemisen hallinnointia pidemmälle. Tämä edellyttää järjestelmällistä suunnittelua, arviointia ja jatkuvaa sopeutumista, joilla pyritään optimointiin, mutta lisäksi siihen liittyy tarve reagoida ympäristön kiihtyviin muutoksiin. Jäsenvaltioiden välinen ja Euroopan unionin tasolla tehtävä säännöllinen ja virallinen yhteistyö on tältä osin erittäin arvokasta.

Alkoholin kulutus

Alkoholin kulutuksen rajoittamista olisi tarkasteltava kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden näkökulmasta.

WHO:n mukaan alkoholin käyttö on kolmanneksi merkittävin riskitekijä ihmisten terveydelle. Alkoholin käytöllä on yhteys yli 200 sairauteen¹. Yleisin alkoholin väärinkäyttöön liittyvä kuolinsyy ovat sydän- ja verisuonitaudit, mukaan lukien sydänkohtaukset ja aivohalvaukset. Useissa tieteellisissä tutkimuksissa etanoli mainitaan johtavana tekijänä, joka lisää vähintään seitsemän pahanlaatuisen kasvaimen riskiä, mukaan lukien suuontelossa, nielussa, kurkunpäässä, rinnassa ja maksassa esiintyvät kasvaimet.

Alkoholin kulutuksen ja mielenterveyshäiriöiden välillä on myös merkittävä yhteys. Puola on kärjessä niiden EU-maiden joukossa, joissa alkoholin käyttöön liittyvät mielenterveys- ja käyttäytymishäiriöt aiheuttavat eniten kuolemantapauksia.

Epäonnistumisella alkoholin kulutuksen vähentämisessä olisi seurauksia, joiden pitäisi saada meidät kaikki pohtimaan toimia, joita olisi toteutettava kansanterveyden ja turvallisuuden parantamiseksi ja sosioekonomisten kustannusten vähentämiseksi.

Tutkimuksen ja siihen liittyvien WHO:n suositusten mukaan tehokkaimpia toimenpiteitä ovat seuraavat:

- **taloudellisen saatavuuden rajoittaminen** alkoholin asianmukaisen hinnoittelupolitiikan avulla,
- **fyysisen saatavuuden rajoittaminen**, esimerkiksi rajoittamalla alkoholin myyntipisteiden määrää ja niiden aukioloaikoja,
- alkoholijuomien **mainontaa ja myynninedistämistä koskevat kiellot ja rajoitukset** sekä alan lainsäädännön täytäntöönpanon valvonta.

¹ <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/alcohol-use>.

Alkoholin fyysisen ja taloudellisen saatavuuden rajoittaminen on yksi tehokkaimmista, edullisimmista ja helpoimmin saatavilla olevista välineistä, joilla voidaan pyrkiä vähentämään alkoholin kulutusta. Alkoholin fyysinen ja taloudellinen saatavuus vaikuttavat suoraan kulutuksen tasoon ja niihin liittyviin terveydellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin ja näiden seurauksena myös taloudellisiin ongelmiin.

Edellä mainittuja strategioita olisi tuettava ennaltaehkäisevillä ja valistustoimilla, mutta koulutus ja ennaltaehkäisy, riippuvuuksien hoitaminen ja perheiden tukeminen eivät voi korvata alkoholin saatavuuden valvontaa ja rajoittamista koskevaa politiikkaa. Kaikki nämä osatekijät olisi sisällytettävä kattavaan alkoholipolitiikkaan.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden kulutus

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 11 vuotta siitä, kun tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta 3. huhtikuuta 2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/40/EU julkaistiin.

Euroopassa on viime vuosina ilmennyt uusia kansanterveysuhkia (esim. synteettistä nikotiinia sisältävät tuotteet, kertakäyttöiset sähkösavukkeet), jotka haittaavat merkittävästi Euroopan unionin harjoittaman tupakoinnin vastaisen politiikan tehokasta toteuttamista. Nuorille näiden tuotteiden käyttö on erityisen vaarallista, sillä se luo todellisen uhan, joka voi johtaa tuhansien alaikäisten riippuvuuteen myrkyllisestä nikotiinista. Jäsenvaltiot toteuttavat erilaisia toimenpiteitä tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden kulutuksen vähentämiseksi. On tärkeää seurata näiden toimenpiteiden tehokkuutta.

Toimintapoliittiset ehdotukset jäsenvaltioille

- **Kehitetään järjestelmällistä institutionaalista kokemusten vaihtoa** kansallisten ja kansainvälisten instituutioiden välillä erilaisten terveysohjelmien ja -politiikkojen alalla, mukaan lukien kansanterveysaloitteiden onnistumisia ja epäonnistumisia koskevien tietojen ja kokemusten vaihto.
- **Tutkitaan ja kehitetään** terveyden edistämistä ja sairauksien ennaltaehkäisyä koskevia **yhteisiä eurooppalaisia lähestymistapoja**, jotka voivat tuoda lisäarvoa tietojen ja resurssien vaihdon sekä standardien yhdenmukaistamisen tukemisen avulla, mukaan lukien sopiminen avoimista ja johdonmukaisista kriteereistä, joiden avulla tukitoimenpiteitä voidaan arvioida niiden korkean laadun säilyttämiseksi.
- **Toteutetaan toimia, jotka koskevat hyvien käytäntöjen sovellettavuutta ja mukauttamista** erilaisissa kansallisissa ja paikallisissa yhteyksissä ja jotka perustuvat aihealueiden ja tukitoimien kohderyhmien tehokkaita toimenpiteitä koskeviin systemaattisesti järjestettyihin tietoihin.

Julkisten terveyspalvelujen suunnittelussa kaikkialla EU:ssa olisi otettava huomioon teoriat ja tieteellinen näyttö, yhteisöjen nopeasti kehittyvät tarpeet, saatavilla olevat resurssit ja mieltymykset, ihmisten elämään vaikuttavat taustatekijät sekä toteutetut tukitoimenpiteet. Niissä olisi erityisesti otettava huomioon väestön terveystarpeet eri elämänvaiheissa. Samalla on asetettava etusijalle lapset ja nuoret, jotka altistuvat uusille ja haitallisille ärsykeille, sekä herkäät ryhmät, kuten ikääntyneet.

Sairauksien ennaltaehkäisystä ja erityisesti tartuntatautien ehkäisemisestä on tullut merkittävä haaste Euroopan unionille, jonka alueelle ovat ominaisia avoimet rajat ja vapaa liikkuvuus ja johon kohdistuu yhä enemmän maahanmuuttoa eri puolilta maailmaa.

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUA VARTEN

1. Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät kansanterveystoimien prioriteetit Euroopan unionissa seuraavien 3–5 vuoden aikana?
 2. Onko olemassa toimia, joita pitäisi toteuttaa EU:n tasolla EU:n toimielinten kautta? Mitä nämä toimet ovat?
 3. Mitä käytännön toimia voidaan toteuttaa EU:n sisällä ja jäsenvaltioiden välillä institutionaalisen yhteistyön vahvistamiseksi sairauksien ennaltaehkäisyn ja terveyden edistämisen alalla?
-